Anulu V. — Nr. 47. dominéca **Pesta, joi 7/19 iuniu 1870.**

Ése de dóue ori in septemana: Joi-a si Dominec'a; éra candu va pretinde importanti'a materieloru, va esí de trei séu de patru ori in septemana.

Pretiulu de prenumeratiune
pentru Austria:
pe anu intregu . . . . . 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . 4 „ „ „
„ patrariu . . . . . 2 „ „ „
pentru Romani'a si strainetate:
„ anu intregu . . . . . 12 fl.
„ diumetate de anu . . . . . 6 „ „ „

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de-adreptulu la Redactiune Alte-Postgasse Nr. 1. unde sunt a se adresá si corespondinticle, ce privescu Redactiunea, administratiunea séu speditur'a; cate vor fi nefrancate, nu se vor primí; éra cele anonime nu se vor publicá.

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de interesu privatu — se respunde cate 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pent. una data se antecipa.

Pesta, 6/18 ciresieriu 1870.

Representatiunea metropolitului romanu gr. cat,. pentru unu congresu romanu autonomu gr. cat., scimu cà la ministrulu Eötvös a intimpinatu unu respunsu negativu, avisandu la congresulu unguriloru rom. cat.

Inse capitululu metropolitanu, in frunte cu vicariulu Tim. Cipariu, remonstrà in contr'a acestui respunsu, fora a asceptá pana se ajunga metropolitulu de la Roma.

Remonstratiunea, in termini respicati si plini de energia, dovedí necesitatea unui congresu romanu gr. cat., separatu de celu ung. rom. cat.

Acum vedemu cà fói'a guvernamentalá „Pest. Ll.“ de marti, pledéza asisderea pentru unu congresu rom. gr. cat.

Fiindu dens'a o espressiune a guvernamentatiloru, acésta pledare o luàmu dreptu dovéda cà si Éötvös s'a induplecatu la remonstratiunea capitulului, si va incuviintiá tienerea congresului romanu.

„P. Lloyd“ insira lamuritu argumintele ce-su in favórea unui congresu separatu romanu. Dar in fine spune ministrului cà la autonomía nu póte silí pre nimene.

Ei, guvernamentaliloru, dati ironi'a la o parte! Nu de autonomía se ferescu romanii, càci tocm'a o ceru si o pretindu — ci se ferescu de congresulu vostru celu ungurescu. —

Guvernulu, ce ungurii l'au inauguratu la Zagrabía pentru croati, e zelosu for' de mesura intru a implini vointi'a stepaniloru sei. Ómeni si-au gasitu, càci 'si gasesce fie-care guvernu pana ce mai are in pusunariu bani de lefi.

Acesti guvernamentali nu se multiamira a isbí in barbatii partitei natiunali cari facu politica, ci trecura si la ómenii instructiunei. Câti-va profesori fura suspinsi, cei lalti 'si dedera demissiunea cu multimea, éra scolarii la rondulu loru paresira prelegerile, pana se capete satisfacere.

Astu-feliu guvernamentalii ajunsera la dóg'a de a-si pune mintea cu copíii de prin scóle. —

La Viena se urca frigurile electorale. Nemtii (capaci pururia a formá partite câtu de multe, si care de care mai putienu marcata intru individualitatea sa si mai putienu conscia de scopulu seu) imputa unii altor'a caus'a pentru care egemonisarea nemtiésca nu se mai póte sustiené a supr'a celor'a lalte natiuni. Giskra si Curanda sunt cei doi insi, in alu caror'a capu se descara mai multi. —

In Franci'a, alegerile pentru consiliele generali (ce sémena cu comitetele comitatense, districtuali etc. de la noi) reesira in favórea guvernului. Antiguvernamentali sunt numai câteva dieci de insi, éra ceia lalti cu sutele sunt conservativi-liberali. Adeca nici conservativu perfectu, nici liberalu deplinu; unu feliu de amfibia politica. De acestea place guvernului. —

Pre biét'a Spanía necadiu mare cà nu-si gasesce unu canditatu la tronu de sém'a ei. Pre semme caus'a, séu cum i dicu spaniolii: — „cestiunea mare“ se va mai amená pre câteva luni. Acum'a, nu mai scimu a câtea óra, amaritulu guvernu duse caus'a alegerii s'o puna la ordinea dilei in curtile legiuitórie, si apoi érasi i se imparù cà mai trebue se pauseze. De altmintre de intreregnu s'au saturatu si guvernulu si partitele tóte: numai modru nu e de a esí din situatiune. —

Din Itali'a se pominesce despre unu cercularia alu lui Mazzini. Spune cà formarea bandeloru si-a avutu de scopu a dovedí lumei cà guvernulu si form'a actuala de guvernamentu n'are radecine in poporulu italianu. Acum'a, cà aceste dovedi s'au datu, bandele n'au se mai opereze, càci pentru scopulu loru finale: republic'a, anca nu sosì timpulu; si candu-va sosí, insusi are de cugetu se descalice pre pamentulu Italiei.

In Rom'a s'a latitu faim'a cà Pap'a ar fi morbosu fórte.

In caus'a comuneloru amestecate.

„Zastawa“ de dominec'a trecuta aduce urmatóri'a scire, carea ar fi calificata d'a ni aliná câtu-va superarea ce ni-o causara discusiunile de mai de unadi din congresulu serbescu asupra acestuia-si obieptu, déca ea intr'unele privintie, a nume in privinti'a timpului si categoriei locuriloru de cari e vorb'a, ar fi mai chiara si mai determinata. In totu casulu inse ea ni se impare mai pucinu essaltata de câtu acele discusiuni din congresu, si tocmai pentru acést'a merita atentiunea nóstra si suntemu detori a a luá notitia de intregu cuprinsulu ei. Ea suna:

„S'a tienutu nainte d'acést'a, intr'o di óresi-care, comisiune si in caus'a controverseloru romane-serbesci. S'a decisu a se propune congresului: se se substérna o representatiune guverniului, in care se se spuna, cà desí nu póte privi de indreptatita procedur'a ce a prescris'o altissim'a resolutiune despre despartirea ierarchica in privinti'a comuneloru amestecate, totusi luandu aceea de fapta complinita, chiar numai pe temeiulu ei considera comunele amestecate din eparchiele Temisiórei si Versietiului de atari, cari pana la definitiv'a deslegare a causei loru de despartire, au se remana la ierarchi'a serbésca si conformu se se organisedie; spre acestu scopu se se céra revocarea ordinatiunei ministeriali din 12 ianuariu, ce impedeca acésta organisatiune; se se infiintiedie mai departe o comisiune mista din deputati romani si serbi, carea adunandu-se la unu locu órecare, d. e. in Temisióra, se asculte comunele amestecate din diecesele atâtu ale Banatului, câtu si a Aradului, atâtu in privinti'a aceea, cà — fie-care, intréga séu despartita, carei metropolie doresce a apartiené, si cum crede a se impacá in privinti'a bisericei, scólei si a averiloru comune? si déca acésta incercare ar remané fora de resultatu, atunci lucrulu se vina la judecata. Éra cu delegatiunea romana se se staverésca principiulu: cumca — déca serbii si romanii din comunele amestecate nu s'ar poté altfeliu invoí, serbii se cada la ierarchi'a serbésca, éra romanii la cea romanésca.“

Nu potemu se nu reflectàmu predomnii de la congresulu din Carlovetiu, cà tóte câte densii acum'a dup' atâti ani vinu a recunósce si a propune, deputatii si barbatii nostri de incredere, in cea mai deplina sistema au prevediutu si propusu inca la sinodulu episcopescu din tómn'a anului 1864., si la congresulu din fevruariu, martiu si aprile 1865. Inse in partea serbésca a lipsitu atuncia bun'a credintia; astfeliu s'a incurcatu caus'a si s'a usiuratu presiunea contrariloru nostri comuni asupra-ne.

Se renuncie odata fratii serbi la tendinti'a d'a se afirmá si inavutí prin apesarea si spoliarea nóstra, si — impacatiunea fratiésca intre noi indata va devení o fapta complinita! —

De la Diet'a Ungariei.

Siedinti'a casei represent. din 17 Iuniu.

Presiedintele inconoscintiédia cas'a despre mórtea lui A. Drághfy representantelui orasiului *Vatiu*. Se aronda alegere nóua. Dupa aceea presiedintele aréta credentionalele ablegatiloru L. *Desseffy* si F. *Schreiber*, cari acum'a s'au alesu; celu d'antaiu in cerculu de *hétháts* com. *Sarosului*, acestu din urma in Szászsebes

Anunciandu-se apoi petitiunele incurse Paul *Rajner*, ministrulu afaceriloru interne, aduce proieptulu de lege referitoriu la creditulu ulterioru necesariu pentru incheiarea restituirei a securatiunei publice, conturbate in regiunea *Tisei*.

Proieptutulu se va tipari.

C. *Széll*, referintele comissiunei centrale, repórta in numele comissiunei in obieptulu de lege referitoriu la calea ferata *Neuhäusel-Neutra-Trencsin*. Se recomenda spre desbatere.

Petru Mihalyi, repórta in numele comissiunei centr. in obieptulu proieptului de lege, privitoriu la zidirea casei pentru telegrafu si posta. Comissiunea recomenda si pe acest'a spre primire.

Juliu *Kautz* aduce reportulu comissiunei financiare in obieptulu proiectului de lege privitoriu la rescumperarea puntii ferate, respeptive in obieptulu contractului. Comissiunea, insirandu mai multe cause favorabile, recomenda primirea contractului.

Ne mai fiindu alta ce de pertractatu, siedinti'a se inchide la 12 óre m.

De pre ap'a *Siretiului* in 13 iuniu 1870

(Autonomi'a bisericei nóstre in Bucovina. Societatea pentru cultura. De alegeri dietali.) Pe diu'a de 11/23 a curintei, e conchiamata in Cernàuti una adunare mare a gr. orientaliloru din tóta tiér'a, in caus'a autonomiei bisericesci, cu care traganédia guvernulu, desí a capetatu in decursulu acestoru 20 de ani din urma fórte multe petitiuni si memorande in privinti'a ei.

Cu acésta ocasiune vor fi in Cernàuti si multi membri de ai Societatei nóstre pentru cultur'a si literatur'a romana si suntemu in dreptu a crede, cumcu taxele restante vor incurge câtu se póte de bine in cass'a Societatei, care e acum casi desiérta.

Comitetulu Societatei a asiodiatu culegatori prin tienuturi, sperandu a redesceptá astu feliu interesulu amortitu pentru Societate, dara urmarile nu se vedu, cum mi impartasiesce unu amicu din comitetulu Societatii.

In tienutulu nostru e asiediatu de culegatoriu p. Lupulu din Teresieni; pe aici inse numi scie spune neci unu membru de alu Societatii, cà aru fi fostu imbiatu de Santi'a sa a-si implini tacs'a, éra de castigare de membri nuoi neci poména.

Deci déca sta lucrulu si aiuria totu asiá, apoi activitatea culegatoriloru se reduce la nula, si intr'acestu modu, de siguru, nu se póte naintá neci un'a causa, ori de ce natura ar fi.

Candu cei putieni, ce vedi Dómne, ni pricepemu misiunea, ne aretàmu atâtu de amortiti, ce se mai aiba cine va a dice de grosulu natiunii nóstre aici in tiéra?

Fia-care polonu, fia-care némtiu scie, cà e polonu, cà e némtiu, fire-i-ar starea sociala câtu de giósa; romanulu nostru inse, afle se in ori-si-ce stare, cu putiena esceptiune, n'are inca conseiintia natiunala deplina, cu atât'a mai putinu cunoscintia drépta de misiunea sa adeverata. Dovéda eclatante pentru acést'a ni e indiferentismulu pecatosu pentru interesele nóstre cele mai vitali.

Acum buna óra suntemu in ajunulu alegeriloru pentru dieta; grosulu romaniloru potrece inse intr'una imarmurire mortifera, casi candu actulu acel'a nu l'ar atinge neci câtu de putinu. Pe candu boierulu si preotulu, invetiatoriulu si dascalulu, rediesiulu si diregatoriulu in fine totu carturariulu romanu ar fi se fia in miscare víua si neadormita, totulu sta si ascépta mura in gura. Tristu si éra tristu!!

Temisiór'a in 14/2 Iuniu 1870.

Onorata Redactiune! Escandu-se in prè stimatulu Dvóstre diuariu cum asiu dice o polemia formala, despre decurgerea alegerii deputatului dietale in cerc. elect. alu S. Giorgiului — in Torontalu, — si fiindu totu odata provocatu, a constatá eu starea cea adeverata a lucrului: me rogu cu tóta cuviinti'a, ca se binevoiti a primi in colónele prè stimatului Dvóstre diuariu urmatori'a mea dechiaratiune:

Avendu eu onóre a posiede increderea unei parti considerabile de alegatori, éra mai vertosu a braviloru romani din cerculu electorale ale S. Giorgiului, si fiindu provocatu din mai multe parti de catra amicii mei, precum si din partea partitei opusetiunale a cottului, a candidá la alegerea trecuta: mi-am tienutu de desclinita onóre si de cea mai santa detorintia, antaiu ca romanu si a dóu'a ca cetatiénu, a corespunde acelei provocari onorifice, si asiá me si infatisiai in fati'a locului la actulu alegerii. Aici intru adeveru observai o armonia si solidaritate atâtu intre conducatorii preoti, notari si docinti, câtu si intre alegatorii romani, — ce li face tóta onórea, si li da celu mai eclatantu testimoniu de maturitate politica. Caracterulu loru celu firmu si necoruptibilu, a storsu admiratiunea chiar si a contrariloru nostri politici, cari cu feliu de feliu de medilóce se incercau a-i amagí, corumpe, terorisá si amenintiá. — Cumca câti-va romani mai slabi de angeru, au trecutu in taber'a straina: ace'a nu e vin'a nimenui-a, càci aceia fiindu in mai multe cause incurcati cu domnii de pamentu precum mi s'a spusu nici la alegerea fie-iertatului Gruescu, n'au servitu causei nóstre.

Deci onóre zelosiloru si neobositiloru conducatori si braviloru alegatori romani! Totu o data mi tienu de santa detorintia prin acést'a tuturor'a a li aduce cordial'a mea multiamita pentru increderea cu carea m'au onoratu, si intru interesulu adeverului trebue se marturisescu, cà toti conducatorii alegatoriloru romani, éra desclinitu on. D. preuti din ambele Torace si Jancaidu; precum si dd. docinti din acele comune, nu alteum dd. notari din Jancaidu si Toraculu mare: for'a de desclinire, si cu asemenea insufletire au desvolvatu o energia si activitate esemplaria, si numai atât'a mi pare reu, cà nu aflu destulu de lamurite cu vinte, prin cari se li potu intrepretá stim'a si amicéti'a ce li-o pastrezu.

Unde ar fi noroculu daca in tóte cercurile locuite de romani, ar domní asemene zelu natiunalu si contielegere fratiésca!

In fine rogandu atâtu pe bravii conducatori câtu si pre alegatorii romani, a-mi pastrá increderea loru, pentru mine fórte onorifica, totu odata ii rogu la tóte ocasiunile si intre tóte jurstarile se sustiena acea solidaritate, càci dice latinulu: concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur!“ séu cum canta romanulu:

Unde e unulu nu-e potere
La nevoi si la dorere;
Unde-su duoi puterea cresce
Si dusimanulu nu sporesce;

Ioane ***Missiciu*** mp.

Brasiovu, iuniu 1870.

(Representatiuni teatrale.) In 16/28 a l. c. infatisià domnulu Millo cu trup'a s'a trei piese, adeca „Corbulu romanu“ „Paraponisitulu“ si „Procopsitii“. —In esecutarea celei d'anteiu, Domnulu Millo avù rol'a lui mosiu Corbu, cimpoieru betranu, destulu de naturalu, totusi se potea vedé, cà unu individu mai têneru ar fi facutu mai multu efectu, fiindu cà rol'a este tare obositória si contiene multe cantece, care ceru unu organu mai puternicu si mai limpede. Domnulu Mincu in rol'a de ispravnicu, precum

BCU Cluj / Central University Library Cluj

si Dómn'a Alecsandrescu in ce'a a tierancii Dochitia, au corespunsu deplinu. — Pies'a a dóu'a voiu pomení-o in piesele de caracteru specialu comicu. — Procopsitii ne infatisiéza pe unu proprietariu bogatu, carele engagiéza profesori din tóta lumea, ca se instrueze pre uniculu seu fiiu Carolu, unu strengariu si diumetate. Ledru, slug'a unui profesoru vestitu, nevoindu stepanulu seu a primí loculu de profesoru langa fiiulu boeriului, da in numele stapenului seu respunsu afirmativu si se 'nfatisiéza elu insusi ca profesoru. Fiindu boeriulu de totu simplu, Ledru scie se-lu adórma prin guralivitatea sa, asemenea si profesorulu de pana acì, Sain-Glan, carele ni presenta pe unu dascalu ruginitu. Boerulu simplu admira tactic'a lui Ledru in purcederea cu fiiulu seu, fiindu cà nu pricepe, cà Ledru i se umilesce celui din urma, pana a-i implini si servitiele de servitoriu. Ilu face Ledru pe boeriu se-si insóre pre fiiu seu. — Rolele au fostu bine esecutate.

In 17/29 s'a esecutatu piesele „Barbu lautariu" si „Urit'a satului." Despre cea d'anteiu intr' altu locu. In a dóu'a Dómn'a Alesandrescu s'a distinsu cu deosebire in rol'a uritei. Domnulu Nicolau in rol'a lui mosiu Nicola fórte bine; peste totu Domnulu Nicolau place tare in rolele de tieranu, fiindu cà le infatisiéza de totu naturalu.

In 20 maiu /1 iuniu s'au representatu piesele „Zuliaridi" „Soldatulu romanu" si „Herscu Bocceangiu." — In pies'a cea d'anteiu Domnulu Millo infatisiéza pe greculu jalusu, cu numele Zuliaridi Infatisiarea lui Zuliaridi a fostu originala, nu mai putinu si limbagiulu lui grecescu-romanescu. — Dómn'a Alesandrescu in rol'a Afroditei, femeii lui Zuliaridi, a sciutu observá portarea unei femei prè intielepte in asemene impregiurari. Domnulu Iliescu carele jocá rol'a lui Papa-lapte, celu suspitionatu de chiru Zuliaridi, a jocatu de minune bine pe calf'a de speciariu, carele tiene multu la rangulu seu, de altmintre inse de totu simplex frater.

In pies'a „Soldatulu romanu," — carea ni infatisiéza plecarea unui soldatu la militie si neplacut'a stare de a nu fi cunoscutu la rentórcere si de câtu numai de muma-sa, — Dómn'a Nicolau au datu in portare si espresiune fórte víua semtieminteloru sale de mama. S'a distinsu in infatisiarea soldatului strengariu Domnulu Alesandrescu II. carele, si-a esecutatu rol'a cu fórte mare istetia, casi in lipitorile satului — unde in descriere ilu trecusemu cu vedere. — Domnulu Mincu inca a infatisiatu fórte bine rol'a tieranului Neagu, carele se 'ntórce dupa cum bate ventulu.

Din comun'a parochiala *Chiseteu* in Maiu

Mórtea necrutietória rapì din mediloculu nostru in lun'a acést'a pre multu pretiuitulu si adoratulu parintele nostru sufletescu, pre parochulu mai betranu Nicolae Radulescu, in etatea lui de 69 de ani.

Acestu evinementu in comun'a nóstra Chiseteu este cu atât'a mai durerosu, cu câtu reposatulu fuse intre noi intr'unu restimpu de 41 de ani, adeveratu parinte sufletescu, si de comunu numitu tata alu nostru, éra in clerulu de rondu unu veteranu pré veneraveru.

Fie-ne iertatu, din adenculu inimei a-i dice si in publicu „fie-i tierin'a usióra si aducerea a minte eterna"; si acést'a o dicemu dupa unu barbatu precum erá elu ca parinte de familia: essemplaru si natiunalistu bunu, éra ca preotu si parochu tocmai distinsu.

Diseramu mai susu, cà mórtea parochului mai betranu este unu evenimentu in comun'a nóstra parochiala, dar este acést'a si din acea privintia, càci fiindu pana acum in comun'a nóstra bisericésca dóue parochii, pre carea un'a o provedea acum reposatulu parochu mai betranu, éra alt'a o provediù, si o provede s. acum parochulu mai teneru Trifu Siepetianu, educatoriulu chorului de plugari de aici; — acum venì pentru noi acelu timpu ca mic'a nóstra comuna se póta dá si ea esemplulu de initiativa in privinti'a reductiunei parochieloru de la dóue la un'a.

Desí nu suntemu astfelu de cunoscuti in cuprinsulu provintiei nóstre metropolitane, dar credemu cà ocasiune mai buna si mai indegetata pentru a face o reductiune raru se mai póte aflá- altu undeva ca tocmai acum in Chiseteu:

acì asiediarea caseloru la olalta, acì numerulu celu pré potrivitu a sufletelóru pentru un'a, si nu dóua parochii (1400 de suflete), acì alipirea tuturoru credinciosiloru din ambele parochii catra parochulu mai teneru Trifu Siepetianu celu ce anca de 30 de ani servesce in comuna ca parochu, sunt totu atate argumínte care aici aréta o reductiune tocmai consulta, — acésta simtire a nóstra am descoperit'o si noi insi-ne credinciosii comunei acesteia intr'unu memorandu adresatu catra inaltu pré santitulu domnu episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu si catra veneraverulu seu consistoriu, si ne magulimu cu speranti'a, cà acelu memorandu alu nostru va aflá acolo cu atât'a mai placuta primire, cu câtu spre cea mai mare manguere natiunala si a bisericei, am potutu pricepe cà suslaudatulu archipastoriu personalminte este autorulu ideii celei maretie, si unica mantuitória de starea — clerului de rondu, adeca a ideii de reductiunea parochieloru; precum acést'a pré bine se póte face in Chiseteu.

Cumpenindu dara toti faptorii prin cari intre impregiurarile de fatia se póte face o reductiune, cugetàmu ca din partea santitului ordinariatu piedeca nu va fi, ba precum diseramu, speràmu tocmai spriginu si protegere la realisarea ideii de reductiune, dara nici din partea comunei parochiale pedeci nu potu fi, fiindu dovéda pentru acést'a memorandulu datu din partea unui imposantu numeru de membri ai comunei parochiale; urmédia dara, ca la acésta realisare se nu se lucre din contra din partea protopresviteratului, de care parte, desi audimu cà se facu atari incercari contrarie pre sub mana, in trist'a memoria de relatiune protopapésca, totusi credemu cà spiritulu timpului, si geniulu celu bunu a poporeniloru celoru sanetosi si desceptí la minte, vor sci resiste acestei ispite aruncate pre capulu loru; si comun'a bisericésca a Chiseteului, ce'a ce in rondu cu alte comune asemenea ei, si pana acum'a au sciutu dá atare essemplu de propasire, nici in acésta privintia nu va remané indereptu.

Mai multi membri din ambele parochii.

Regimentulu germano-banaticu in Iuniu 1870, langa *Panciova* in confiniulu militariu.

Cetindu in multu stimatulu diurnalu „Albina" Nr. 36 unu articolu din Almajiu intitulatu „Oberlererulu nostru" in care descrie unu graniceriu purtarea invetiatoriului supremu vis-a-vis cu invetiatorii romani din regimentulu romanobanaticu nu potu tacé de a nu spune fratiloru invetiatori romani purtarea D. Oberlerer, carea au avut'o cu invetiatorii pana a fostu in regimentulu germano-banaticu, — càci candu mergea la esamenuri 'si esprimea multiamirea numai acolo, — si in acele scóle unde nu sciá se 'si deschida gur'a, adeca in scólele serbesci, in care au fostu de fatia cà daca invetiaceii numai „tatalu nostru" au disu, 'si esprimea multiemirea si dicea cà invetiaceii respundu fórte bine, séu nemtiesce (sehr gut) éra in scólele romanesci ca se se arete cà intielege ceva romanesce, facea invetiaceii confusi, macar cà respunsurile erau forte bune; apoi in fine candu i spunea invetiatoriulu cà intrebarile nu-i sunt bune, — se inganfá, si de-i stá Domnului invetiatoriu supremu in potere, alungá pe toti bietii invetiatori romanesci din postulu loru. — Astfeliu de scutitori avemu noi invetiatorii romanesci; de siguru daca ar fi invetiatoriulu supremu romanu nu-ne-ar asuprí tocmai in gradulu acest'a.

Deci, iubitiloru frati invetiatori din confiniulu Militariu, cu toti se rogàmu pe inaltu venerabilulu consistoriu din Caransebesiu ca se faca pasi necesari in cestiunea acést'a, se avemu precum am avutu pana acum'a directorulu nostru, ori unu comisariu dintre invetiatori, carele se ne intieléga limb'a nóstra, se scia corige pre invetiatoriu daca intrabarile nu-i sunt bune, ér' nu precum suntemu acuma batjocuriti, càci — cum dicu — densulu i dispusu dupa cum visédia nóptea, — asiá dara pana candu se fimu asupriti!

Intrebu pe d. invetiatoriu supremu, se-mi spuna, óre intréba elu mai antaiu, cum de amaru traiescu invetiatorii si mai cu séma cei din regimentulu romano — si mii din celu serbo-banaticu, càci e selitu se servésca o luna de dile pe 5 fl. v. a. este acést'a salariu din care póte traí unu omu cu famili'a? si alta, óre este cercetarea scólei regulata séu ba? Invétia Domnule invetoriu supremu limb'a romana deplinu, apoi atunci poti atacá pe invatiatorii de natiunea romana, dar nu afla DTa noduri si in papura —

Asemenea precum ve tanguiti iubitiloru frati, preste Oberlererulu vostru, nu me potu retiené de a nu ve mai aduce la neplacuta conoscintia si acést'a cumca pe scolarii romani din regimentulu germano-banaticu carii cercetédia scól'a germana, ii constrinse Oberlererulu de acum se invetie limb'a serbésca fiindu cà densulu e serbu.

Ce vor mai face cu romanii, óre care limba vor fi siliti se o mai invetie, càci densulu dice cà limb'a serbésca e limb'a tierei, — séu Landesprache, spunemu Dlo invetiatoriu care e „Landessprache" in confiniulu Militariu?

Finindu strigàmu cu totii cu vóce inalta a sieptea cerere din rogatiunea Domnésca?

„Dómne scapa ne de celu reu!!!"

Unu invetiatoriu.

REGULAMENTULU

prov: pentru afacerile interne

ale sinodului Eparchiei dreptu-meritórie resaritene-romane a Caransebesiului convocatu 19 Aprile/1. Maiu 1870.

§. 1. Sinodulu se incepe cu servitiulu ddieescu, pe langa invocarea santului duchu, ce se va tiené in diu'a deschiderei demanéti'a la $8^1/_2$. óre. —

§. 2. Dupa sevarsirea servitiului divinu, membrii sinodului eparchialu adunati in biseric'a catedrala din locu chiama prin o deputatiune pre presindintele Archiereu. spre a deschide sinodulu.

§. 3. Sosindu presiedintele ocupa loculu presidiale si provóca pre cei mai teneri membri sinodali 2 preoti si 4 mireni, se ocupe loculu de notari interimali.

Dupa acést'a presiedintele tiene o cuventare solena, cu a careia finitu dechiara sinodulu de deschisu,

§. 4. Dupa enunciarea deschiderii sinodului, acest'a trece indata la verificarea membriloru sinodali.

Spre acestu sfarsitu fia-care membru sosindu la loculu sinodului preda, de se póte, anca mai nainte de deschsiderea siedintei credentionalele sale la presidiu, séu la persón'a insarcinata de densulu spre acestu scopu, care primindu-le, consémna intr'unu registru provedutu cu o rubrica separata pentru anotarea, déca in contr'a respectivului alesu a sositu vre-o reclamatiune ori nu?

Acestu registru se citesce indata dupa deschiderea sinodului in prim'a siedintia, si toti aceia, incontr'a caror'a nu se radica nici o indoiéla despre identitatea persóneloru, séu nu a sositu nici o reclamatiune in contr'a le indata se dechiara de verificati, éra in privinti'a celoru dificultati, actele alegerii si reclamatiunile se indreptéza la comisiunea verificatória (§. 9.) care le esamina cu respectu la instructiunile esmise pentru alegeri si in cea mai de aprópe siedintia a sinodului referédia asupra starei lucrului, éra sinodulu decide caus'a finalminte.

In casu de casarea vre-unei alegeri, precum si la casu de renunciare de buna voia indata se escrie alegere nóua.

Intru ace'a sinodulu, la care iéu parte si membrii dificultati pana la verificarea loru continua lucrarile sale mai departe. — Membrii intrati mai tardiu, se verifica in diu'a intrarei:

§. 5. Dupa verificare, déca membrii verificati au trecutu de diumetate numerulu tuturoru membriloru, sinodulu indata purcede la alegerea definitiva a notariloru. dintre cari 2 vor fi preoti si 4 mireni.

Dintre notarii alesi sinodulu designédia pre unulu de notariu generale, care pórta directiuneaagendeloru notariale ale sinodului.

In absinti'a séu impedecarea acestuia, directiunea o conduce celu mai betranu notariu, si asia mai departe dupa ordinea etatei.

Personalulu notariale sub conducerea presidiului formédia biroulu sinodului.

§. 6. Presiedintele deschide si inchide siedintiele, duce presiediulu, vigiléza pentru tienerea ordinei afaceriloru, conduce desbaterile, da cuventu la vorbitori, pune intrebarile de votisare, enuncia resultatulu acestor'a. grigesce pentru ordin'a cea buna in adunare si are dreptulu la casu de conturbare, a suspinde siedinti'a si a departá pre conturbatori din auditoriu, éra in casulu estremu a eschide auditoriulu intregu.

Presiedintele primesce si deschide tóte cerisorile indreptate càtra sinodu si e organulu espeditiuniloru sinodului in afara.

FOISIÓRA.

Stimate Domnule Redactoru alu „ALBINEI" in Pest'a.

In interesulu culturei poporului esti rogatu, se binevoesci a primí in diurnalulu Dtale aici alaturat'a „Provocare" dimpreuna cu statutele privitórie la infiintiarea reuniuniloru pentru latirea instructiunei poporale si a culturei celoru innaintati in etate, si prin aceea a o dá publicitatii si onoratiloru cetitori ai diurnalului „Albinei."

Cu destinsa stima sum (scl. Red.)

Pesta, 27 maiu 1870.

Georgiu Ioanoviciu.

Provocare la infiintiarea reuniuniloru pentru instructiunea poporale.

In urmarea provocariloru esmise in 30 sept. si 22. nov. 1968 in 27 febr. a. c. s'a infiintiatu in Pest'a o reuniune pentru instructiunea poporale, si in 6 martiu s'a si constituitu.

Scopulu acestei reuniuni este de oparte promoverea infiintiarei reuniuniloru pentru instructiunea poporale prin tóta tiér'a, caror'a, la cerere, li va dá si informatiune, éra de alta parte esoperarea instructiunei pentru cei inaintati in etate, — si pre alta cale.

Art. de lege XXXVIII din 1868 s'a ingrigitu de instructiunea prunciloru; inse pentru cei ce au trecutu de 15 ani, cari nu s'au impartasitu inca nici de elemintele sciintiei, pan' acum pucina grige s'a datu. Necesitatea acést'a nicairi nu se simte in asiá mesura, precum chiar la noi.

Cea mai mare parte a poporului e necalificatu; inca si cei ce au amblatu la scóla, fiindu cà nu se califica mai departe, uita si pucinulu, ce l'au invetiatu in pruncía. Cu tóte, cà scrisu este, cumca poporulu, care n'are sciintia, va perí.

Càci sciinti'a nu numai luminéza mintea pentru preceperea drepturiloru si detorintieloru nóstre omenesci si cetatienesci, dar nobilitéza totu odata si moralitatile; ma pre langa diligintia si crutiare e conditiunea principale a vietuirei oneste, si a ameliorarei starii nóstre materiale.

E adeveratu, cumca in cas'a representantiloru s'a proiectatu promoverea instructiunei adultiloru, si dorimu, ca proieptulu se se faca câtu mai curundu lege: inse pre langa calea oficiale desemnata prin acést'a, mai remane inca calea activitatii sociale, care trebue se o urmarimu in paralelu cu ce'a lalta. In acestu modu scopulu se va ajunge mai siguru. Nobil'a emulatiune, ce se va nasce intre urmatorii celoru dóue carari, póte servi spre promoverea causei.

Se afla cu durere marturisindu inca si in cercurile cele mai innalte] ómeni, cari considera instructiunea adultiloru de o nisuintia desiérta. Precum n'a invetiatu Niculitia, asia nu va invetiá nici Niculae — dicu densii. Inse spre fericire, esperiinti'a dovodesce contrariulu.

In Germani'a, Angli'a, Franci'a si Itali'a trece preste sute de mii numerulu aceloru adulti barbati si femei, cari 'si suplinescu acum — si inca cu succesu — negriginti'a din tineretie; unii invétia a cetí, a scrié si calculá, éra altii 'si inmultiescu cunoscintiele cu alte sciintie folositórie. — Astfeliu ca se provocàmu numai la o tiéra, in Franci'a — in 32000 cursuri de a dulti (Cours d'adultes) cari sunt infiintiate, singuru numai prin oficiolatele educatiunei publice in a. 1867—829.555 persóne adulte au luatu parte la instructiune, si dintre acestea, respective dintre 357.400 de ascultatori, cari séu n'au avutu chiar nici o calificatiune, séu fórte pucina, 27.214 au invetiatu numai a cetí, 58.377 a cetí si a scrié, éra 248.435 a cetí, a scrié si calculá

Ceia lalti séu si-au perfectiunatu, séu si-au inmultitu cunoscintiele.

Afara de acestea, in Franci'a au mai fostu aprópe la 900 de cursuri numite „cursuri libere" (Cours libres) infiintiate prin societati.

Espeditiünile in numele sinodului se subscriu de presiedintele si de notariulu generale alu sinodului, séu la impedecarea acestuía de notariulu, care urmédia alu substitui (§. 5.)

§. 7. Notarii au detorintia de a duce protocólele sinodului si de a concipiá tóte espeditiunile de lipsa pre baz'a conclueloru sinodali decumva acelea nu se concredu unei anumite comisiuni.

Ei pórta listele de votare, insemnédia propunerile membriloru sinodului si prenotédia pre cei ce se insinua la cuventu dupa ordinea insinuarii

In fine ei stau sub dispusetiunea presidiului in privinti'a tuturoru aceloru agende, ce se tienu de biroulu sinodului.

§, 8. Membrii sinodelui sunt datori a luá parte la siedintiele si lucrarile sinodului si a primi alegerile si misiunile, ce voru cadé asupra loru, de la cari numai sinodulu ii póte dispensá

§. 9. Pentru simplificarea si inaintarea afaceriloru sinodali se voru alege comisiuni séu comitete: Aceste potu fi permanente pentru agendele de aceiasi natura ce obvinu in decursulu sinodului ori transitórie pentru acele agende speciali, ce afla sinodulu de lipsa ale indreptá spre preconsultare.

Comisiunile sunt deoblegate a pregatí rapórtele sale in privintiá obiecteloru puse la ordinea dilei (pentru castigarea de timpu) din siedintia in siedintia, celu putienu, in aceea parte, ce li-au fostu cu putintia a o finí in decursulu intretimpului; — iér in privinti'a obiecteloru nevenite inca la ordinea dilei, in timpulu celu mai scurtu asia, cà finindu-se unu obiectu indata se se póta luá altulu la pertractare. In privinti'a obiecteloru, a caror'a raportu sa determina a se asterne numai la sesiunea sinodului din anulu viitoriu, comissiunile respective voru poté continuá lucrarile sale si dupa incetarea siedintieloru sinodali.

Comisiunele acestea de regula voru constá din 2 preoti si 4 mireni, pentru casuri mai momentuóse, numerulu membriloru de comisiuni se póte immultí, éra pentru obiecte de insemnetate mai mica si grabnice, comisiunele se potu reduce si la unu numeru mai micu.

Comisiunele acestea alegu din sinulu seu unu presiedinte si unu notariu, sunt capace de a face otariri numai déca se afla de facia mai multi de diumetate din membrii alesi; au dreptulu de a cere desluciri dela organele bisericesci si de a trage si esperti la consultare. Operatele sale subscrise de presiedinte si de notariu, din preuna cu opiniunile separate le substerne presidiului sinodalu, prin care acelea se aducu la ordinea dilei si se referédia prin raportatoriulu acesteia.

§. 10. Siedintiele sinodului sunt publice intru atat'a in catu localulu are spre dispusetiune unu spaciu separatu numitu galeria pentru auditori.

Spre acestu scopu biroulu sinodale destinédia locurile si imparte bilete de intrare numai in numerulu determinatu prin presidiu.

Esceptiunalminte la propunerea presidiului séu a 5. membri sinodali se potu tiené si siedintie confidentiali, déca dupa desiertarea galeriei sinodulu se invoiesce la acea.

§. 11. Sinodulu e capace de a face concluse valide numai déca se afla de facia mai multi de diumatate din membrii verificati.

§. 12. Obiectele de pertractare vinu séu ca propusetiuni din partea presidiului ori ca propuneri de sine statatóre din partea membriloru sinodali.

Propusetiunile presidiului se predau sinodului de regula in forma de adrese scrise éra propnerile membriloru sinodali sunt de a se predá presidiului in scrisu, care anunciandu-se in sinodu, la timpulu seu se punu la ordinea dilei spre motivare; neintielegendu se aci acele propuneri, care se potu luá numai decatu la pertractare.

§. 13. Atâtu propositiunile presidiali câtu si propunerile de sine statatóre facute din partea membriloru sinodali, venite la ordinea dilei dupa ce se motivéza se scurta, de regula se predau la o comissiune spre preconsultare, cu terminu, in care comisiunea se-si finésca si se-si presenteze raportulu seu la presidiu.

§. 14. Ordinea dilei o determina presiedintele in contielegere cu sinodulu si o anuntia de regula la finea siedintiei.

§. 15. Ordinea de pertractare e urmatórea: Indata ce la or'a enunciata sunt adunati membrii in numerulu capace de a decide, presiedintele deschide siedinti'a, si se cetesce mai antaiu protocolulu siedintiei precedinte, care se indrépta si autentica, apoi anuncia esibitele sosite la sinodu, cele ce dupa natur'a loru séu se iéu simplu la cunosciintia séu se tratédia in sensulu Regulamentului pentru afacerile sinodului, urmédia apoi interpelatiunile membriloru si respunsurile presidiului fara desbatere; si in fine se trece la ordinea dilei.

Pertractarea meritória a obiectului pusu la ordinea dilei se incepe cu raportulu comisiunei preconsultatóre, asupra caruia déca sta din mai multe parti, premerge o desbatere generala, despre care numai atuncia se votisédia, déca s'a facutu vre-o propunere de respingere séu amanare peste totu. Astufelu se trece indata la desbatere asupra singuratiloru paragrafi. Décanu se insinuédia nimenea in contra propunerei, cuventarile ulteriore profiindu de prisosu, nu mai potu avé locu. Finindu-se tóta desbaterea speciala, proiectulu cu modificarile acceptate se cetesce inca odata si se pune la votisare finale peste totu fora desbatere.

Numai indreptari stilistice se mai potu face cu ocasiunea acest'a.

§. 16. In casuri de urgintia se potu scurtá formele procedurei, déca propunetoriulu a cerutu prescurtarea, si formulata a predatu-o presidiului de odata cu propunerea principala si déca sinodulu o primesce cu dóue tertialitati de voturi.

§. 17. Esceptiune dela regulele ordinarie de pertratare se face si atunci, déca propunerile privescu numai la tratarea formale a obiecteloru in care casu denselo se potu face verbalu, si dupa reflesiuni scurte pro si contr'a se decide asupra loru prin votisare si fara desbatere formale.

§. 18. Vorbitoriulu la obiectulu, ce sta la ordinea dilei, se insinua la notarii designati pentru prenotarea la cuventu, dintre cari unulu insemnédia pre cei pro, iéra altulu pre cei contra propunerei, si ii striga la cuventu alternativu dupa ordinea insinuarei.

Fiacare vorbitoriu la un'a si aceiasi cestiune de desbatere póte cuventá numai odata, si déca are de a face vre o motiune, e detoriu a o formulá si a o dá in scrisu presidiului indata dupa tienerea cuventarei. Propunetoriulu motiuneiare dreptu la finea desbaterei a cuventá inca odata.

Cuventatoriulu e oblegatu a se tiené intre marginile bunei cuvintie si pentru crutiarea timpului si usiorarea desbateriloru, a se restrange la cuventari si motivari precise, — si nici de cum nu-i este iertatu a estravagá cu abateri dela obiectu, séu a intrebuintiá cuvinte vatematóre.

Intrerumperea vorbitoriului e oprita.

Presidiulu e detoriu a indreptá pre vorbitoriu in casu de abatere dela obiectu — la obiectu, — in casu de necuviintia la ordine; — éra in casu de conturbarea ordinei prin continuarea necuviintieloru „a-i si detrage cuventulu.“ —

Presiedintele — in calitatea sa de atare nu ié parte la desbatere meritória a obiectului, decatu numai incatu e de lipsa pentru sustienerea ordinei; éra in calitatea sa de capu alu bescricei, e indreptatitu de regula la inceputulu séu la finitulu desbaterei fiacarei cestiuni a dá deslucirele si observatiunile necesarie, si a-si aperá proiectele sale. Numai la casu déca l'ar provocá vre-unu cuventatoriu cu vre-o intrebare directa, va da indata respunsulu necesariu si in decursulu desbaterei.

Observatiuni si justificari personali din partea membriloru se potu face numai dupa finirea desbaterei si a votisarei asupra cestiunei, in cursulu careia s'a vediutu provocatu la asemenea reflesiuni personali; cari inse sunt de a se face scurtu si fara vatemare, pentru ca altufelu presidiulu indata le póte sistá.

§. 19. Finindu toti cuventatorii insinuati cuventarile sale, presiedintele dechiara desbaterea de inchisa.

Inse si mai nainte de aceea ori care membru póte cere inchiderea desbaterei; indata ce se aude asemenea propunere, presidiulu o pune fara desbatere la votisare dupa care déca se primesce, mai potu vorbí la obiectu numai cate unulu dintre cei inscrisi pro si contr'a, designati prin sine si dintre sine.

§ 20. La votisare presidiulu pune propunerile cele mai multu diferitórie, si in fine ale comissiunei.

In contr'a ordinei de votisare se potu face reflesiuni numai cu provocare la ordinea afaceriloru prescrise aci; asupr'a acestoru reflesiuni déca e de lipsa decide sinodulu.

Votisarea de regula se face prin radicare si siedere, déca resultatulu e dubiu, se face contraproba, in casu de lipsa si prin numerarea membriloru si numai la cererea a 15 membri se ordina votisarea nominala.

Alegerile de regula se facu prin votisare secreta cu siedule, ce sunt de a se bagá in urna de fiacare membru strigatu dupa ordinea alfabetica, si se scrutinédia prin notari.

Pentru castigare de timpu alegerile membriloru in comisiuni, la invoirea sinodului se potu face si pre calea propunerei din partea presidiului manifestandu-se prin aclamare primirea séu neprimirea; la casu déca s'ar audí voci pro si contr'a vre unei persóne, sinodulu decide prin radicare si siedere.

Fia-care decisiune, la care nu e prescrisa mesur'a de dóue tertialitati trebue se aiba majoritatea absoluta a membriloru votisanti. Déca la prima votisare se impartu voturile intre mai multe pareri, séu persóne, se votisédia a dóua óra asupra celoru dóue pareri séu persóne, ce au intrunitu la prim'a votisare mai multe voturi. —

Proteste in contra concluseloru sinodali nu au locu.

§. 21. Pertraptarea si protocólele se ducu in limb'a natiunala romana.

§. 22. Despre fiacare siedintiase pórta unu protocolu, in care se insemnédia dupa autenticarea protocolului precedentu, impartasirile presidiali, obiectele de pertractare, propunerile formulate si conclusele sinodului.

Actele oficióse si elaboratele mai lungi venite in decursulu pertractariloru se potu adauge la protocolu si in forma de acluse numerisate.

§. 23. Petitiunile si alte asemene esibite se predau prin presidiu la comisiunea petitiunaria spre anteconsultare, care are de a raportá sinodului.

Obiectele straine de competintia bisericésca se reiapta simplu, si se restitue esibitoriloru.

§. 24. Regulamentulu presinte intra numai decatu in viétia si are valóre numai pana ce sinodulu si-va compune si statorí unu regulamentu definitivu pentru afacerile lui interne.

Datu de la Presidiulu Sinodului eparchiei Caransebesiului in Caransebesiu la 18/30 Aprile 1870.

LITERATURA.

Onorata Redactiune! Fórte multi din scolarii scolei poporale, dupa ce espira timpulu obligatiunei invetiamentului, se rentorcu la ocupatiunea eredita de la mosi-stramosi. Atari scolari au apucatu a invetiá cetitulu, scrisulu, unele cantari si dóra potienu din calculare — inse despre economia, adeca despre obieptulu cu care, si pre langa care traescu, n'au auditu nici unu cuventu in scóla, — séu si de a auditu ceva, acolo a remasu, pentru cà multe se invétia in scóla si putiene remanu in capu, cu tóte cà invetiamentulu din scól'a poporale are dóue scopuri: formalu, care sta intru desvoltarea si cultivarea tuturoru poteriloru spirituali; si materiale, care are se impartasiésca scolariloru acele sciintie, cari li sunt de lipsa pentru viétia.

Deci cu privire la aceste scopuri, inca in anulu 1867 am compusu unu numeru de articuli, cari — dupa ce s'au censuratu si aprobatu de catra Prè veneratulu ordinariatu Gherlanu — s'au publicatu in Amiculu Poporului de la Nr. 15—24 a aceluia-si anu, éra in anulu acest'a s'au retiparitu si adausu dupa cum se póte vedé in ací alaturat'a fascióra: „Economia pentru scolele poporale“ Acésta lucrare economica mi iéu libertatea a o recomendá P. T. publicu a diuariului Albin'a, ca carte folositória nu numai pentru scolarii scólei poporale, ci pentru toti câti sciu tiené de córnele plugului si sciu cetí.

Pretiulu unui esemplariu e 35 cr. de la 10 se da unulu rabatu si se afla de vendiare la subscrisulu.

Binevoiti, on. redactiune, a dá locu acestoru siruri, in pretiuitulu DVóstre diurnalu.

Lapusiu unguresc 8/6 1870,

Teodoru ***Rosiu*** mp.

Apoi ceea ce in alta tiéra e posibile, pentru ce se nu fie possibile la noi? Ori dóra poporulu nostru mai pucina capacitate are pentru invetiatura, de câtu poporulu din veri care alta tiéra? Acést'a o néga resolutu toti, cei ce cunoscu popórale occidentale. Poporulu din tiér'a nóstra chiar atâtu e de intieleptu si capace pentru cultura, precum veri care altulu. Si precum popóraloru din occidentu li se póte dá de preceputu cumca: nu e rusine a invetiá si mai tardíu, ci a nu voí a invetiá; asemene se póte capacitá si poporulu nostru.

Au dóra invetiatorii nostri se fia mai pucinu patrunsi de sublim'a chiamare a instructiunei, de câtu colegii din Europ'a occidentale? Acést'a — fara vatemare — nu se póte presupune despre densii.

Si ni luàmu voia a crede, cumca partea cea mai culta si mai avuta a natiunei intielegendu ponderositatea chiamarii, se va grabí a promóve maretiulu scopu, care prin oferte, care prin insufletire, care prin alte medilóce spiretuali. Pre unde se afla ómeni necultívati — si unde nu sunt de acestia? — este si terenu pentru activitate, si unde este omu cultu, fia acel'a barbatu séu femeia, acolo nu lipsesce nici cine se-i invetie. E dreptu, cumca in rondulu primu sunt chiamati invetiatorii ordinari, ca in órele de sér'a, cu deosebire iérn'a — se invetie si pre cei adulti; inse instructiunea e o chiamare atâtu de nobile in câtu nemenui nu-aduce rusine, nici chiaru celui mai avutu si nici domnului celui mai mare. Ma li face onóre si celoru mai de frunte. In Angli'a si Americ'a nu li-e rusine a portá oficiulu de invetiatoriu nici chiar barbatiloru celoru mai de frunte si mai renumiti in statu, de au fostu chiaru si ministri.

La lucru dar, domniloru si dómneloru, pre terenulu acestu nou de activitate! Se nu lasàmu in nesciintia pre concetatienii si confratii nostri crescuti, se nu-i lasàmu fora cunoscintiele cele mai necesarie. Déca nu ne vor indemná la acést'a nici iubirea de aprópelui, nici fericirea si onórea patriei, se ne indemne celu pucinu interesulu nostru propriu. Prin latirea sciintiei se innaltia moralitatea, si se impucinéza crimele contra siguritatii de persóna si avere. Se nu asceptàmu in neactivitate, pana candu sub actiunea nóuei legi va trece totu omulu prin scóla; càci durere acést'a va fi tardíu, éra noi n'avemu timpu de perdutu. Esistinti'a statului si sustinerea nóstra sunt in legatura cu progresulu nostru spiretuale si materiale. La lucru dar, patriotiloru si patriótelor! Se infiintàmu mai nainte de tóte reuniuni pentru instructiunea poporale in tóte orasiele si in tóte comunele. Se contribuimu, si se adunàmu pucinii denari, cari ar' fi de trebuintia, se fundàmu instructiunea adultiloru, se fia acést'a instructiune regulata, se fia in forma de disertatiune despre unu obiectu séu altulu de interesu comunu. Statutele primite de reuniunea centrale, si cari se publica mai la vale, se potu luá de cinosura, firesce, se potu straformá dupa referintiele locale. Suscris'a reuniune centrale de altmintrea 'si va tiené de detorintia placuta a li dá — déca va fi cercata — coloru din provintia informatiune. Ma cu acésta ocasiune se si róga de reuniunile infiintiate pentru instructiunea poporale, séu cari se vor infiintiá de aici nainte, se binevoiésca a se pune in legatura cu cea centrale, adresandu si epistólele „Presidiului reuniunei centrale pentru instructiunea poporale“ in palatiulu academiei

Domniloru! Multe sunt negrigintiele, si multe avemu de facutu. Inse cu câtu sunt mai multe negrigintiele, si cu câtu avemu mai multe de facutu cu atât'a trebue se ne apucàmu mai repede si mai cu mare zelu de lucru.

Si daca se va impreuná zelulu cu constanti'a, — resultatulu pre câtu va fi imbucuratoriu, pre atât'a si siguru.

Pest'a in 3 maiu 1870.

Comitetulu reuneunei centrale pentru instructiunea poporale.

Stefanu *Türr* presidinte. Ladislau *Dapsy* notariu.

(Va urmá.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Opulu acest'a suplinesce o lacuna ce se sentiá fórte, de acì credemu cà va fi inbratisiatu cu caldura.

Totodata luàmu notitia de aparerea opului: *„Vechi'a metropolía ortodosa romana* a Transilvaniei, suprimirea si restaurarea ei, de *Nicolau Popea*, protosincelu archidiecesanu; ases. cons.; profesoru de teologia etc. Sabiniu cu tipariulu tipografiei S. Filtsch.“ Intardiaramu a-lu anunciá mai nainte càcí asceptamu se potemu vorbí despre densulu in detaiu in foisióra. Ni reservàmu acést'a pre candu spatiulu ni va dá mana. Si pana atunci ilu recomendàmu oo. nostri cetitori. —

In Clusiu, in tipografi'a lui Stein aparura *„Gramatic'a limbei magiare* pentru clasile gimnasiali inferiori, precum si pentru privati, de Octaviu Baritiu, prof. gimn. in Naseudu. Editiunea II. Pretiulu 70 cr.;“

„Magyar-roman Zsebszótár, tanodai és magánhasználatra, irta Baritiu Octav, gym. tan. Ára 1 frt.“

Amendóue aceste opuri de la dlu Baritiu, se vendu in *Pesta* in librari'a lui *Mach & Stein*, strat'a Dorote'a Nr. 3. —

La Bucuresci apare organulu de publicitate: *„Societatea pentru invetiatur'a poporului romanu;* fóia mensuale.“ Pretiulu abonamentului 10 lei nuoi pre anu; pentru institutele de sate 3 lei. Nr. 2. ce-lu primimu, contiene:

Partea I.

actele societatei.

Regulamentulu Societatii.

Sectiunile Societatii pentru invetiatur'a poporului Romanu, cu dat'a constituirii loru si cu numele Domniloru membri ai comiteteloru respeptive la acea epoca.

Partea II.

scóla.

Introducere. Redactiunea.

1. Istori'a diverseloru sisteme de educatiune si metódeloru de invetiamentu la principalele popóre.

2. Invetiamentulu lecturei si metódele usitate la acestu invetiamentu de I. Badilescu.

3. Idei pedagogice I. C. Massim.

Partea III.

enciclopedia populare.

1. Aerulu atmosfericu. Dr. C. Davila.

2. Instructiunea civica. B. Missir.

3. Simbolulu credintei (poesia.) C. Cretianu.

4. O nota relativa la istori'a nationale Redactiunea.

Partea IV.

diverse.

1. Art'a d'a avé visuri placute. — Despre schimbarea positiuniloru. — Maxime. — Culese de I. M. Riurénu.

Totu in Bucuresci, apare: „Foi'a societatei Romanismulu.“ Abonamentulu pre anu 20 lei. Fasciór'a I. contiene urmatóriele materii:

I. Prospectu.

II. Statutele societatii.

II. Discursu la inaugurarea societatii de G. Dem. Theoderescu.

IV. Datine si moravuri nationali. — Nunt'a la Romani in comparatiune cu nunt'a la Eleni si Romani, de I. C. Tacitu.

V. Poesia. — Martirii Daciei, de N. V. Scurtescu.

Monumentele strabune, de G. Dem. Theodorescu.

Doine, de Dom. C. Olanescu.

VI. Literatura populara. — Balad'a Buruleanu; Doine, din colectiunea Dlui Minescu si a memhriloru comisiunii de redactiune.

VII. Istori'a. — Documente din colectiunea Dlui B. P. Hasdeu si a Dlui Gr. G. Tocilescu.

La Iasi ese de dóue ori pre septemana diariulu politicu si literariu: „Consciinta Nationala.“ Pretiulu abonamentului pre anu 25 de lei nuoi.

Varietati.

= *Vai, c'am superatu pre-unu unguru.* Seleusiu-Cigirelu (c. Aradului) maiu. Dilele trecute venì unu domnu de unguru cu pretensiunea se-i deschidu biseric'a. Nici mi spuse cà cine e, nici cà ce vre, ci numai hopu cu pretensiunea. Candu astu-feliu pasiesce unu necunoscutu, ce se credi? Nevoindu se-i spunu ce credu, de alta parte aducendu-mi a minte cum se indésa inspectorii straini priu scólele nóstre si temendu-me nu cumva acest'a se fie cine scie ce feliu de puiu alu cutarei institutiuni nóue secrete (déca sunt fonduri secrete tratate secrete, nici ne mai prinde mirarea de institutiuni secrete) buna óra inspectoru ungurescu pentru biserice romanesci — io facui cà e punga cà e téca, preotulu nu e a casa. Dsa inse mai insiste se i se deschida. Vediendu cà nu vré se folosésca nisce bune maniere de a-si aretá numele, am trebuitu se-i spunu respicatu cà nu-lu cunoscu si nu sciu celu indreptatiesce a core deschiderea bisericei? Iritatu mi aretá o scrisóre cà dsa e dr. Romer Floris archeologulu. Acum l'am invitatu la biserica, dar respinse asecurundu-me cu vorbe aspre cà „se va ingrigí de mine.“ la ce i-am multiamitu frumosu lasandu-lu pre calea mutului cu iép'a. *Astu* feliu de maniere provocatórie au pre le noi ungururii chiar si acoia ce se dicu literati. — *Unu candidatu la preotia:*

= *Sminta a facutu telegrafulu* candu insciintià cà Parintele Selagianu episcopulu romanu de la Orade a vorbitu in conciliulu din Rom'a contra infalibilitatei. Santi'a Sa a vorbitu tocm'a pentru infalibilitate, — asiá rectifica acum corespundintiele din Roma. Inse a vorbitu *contra infalibilitatei* Parintele metropolitu *Dr. Ioane Vancia* de la Blasiu.

= *O adunare generala a pedagogiloru nemtiesci* avù locu la Viena, unde se imfatisiara si pedagogi de alte natiunalitati. Romanii au fostu representati de: Dr. Mesiota, prof. gimn. in Brasiov; Nicolae Cristea prof, la inst. teol, pedag. archied. si redact. „Telegr. Rom, Droncu dir. scólei din Sacele, Cioflecu prof, in Brasiovu.

(Respunsu) In nr. 45, din anulu c. a, „Albínei“ D. P. G. din Giula me provocà a da deslucire despre banii de la giuleni, incursi pentru ajutorarea Tofaleniloru, la ce mi tienu de detorintia a dá urmatoriulu respunsu: In lun'a lui optobre din anulu. trecutu, in urmarea provocarii Dlui Ioane Popoviciu Dosseanu advocatu din Aradu am colectatu pentru ajutorarea nenorocitiloru Tofaleni 25 fl. 10 cr. care suma, dupa cum adeveresce recepisulu postalu — ce mi e si pana acum la mana, — inca in 4 Novembre 1869 i am si tramisu mentinatului domnu, deci nu-mi remane de câtu, a rogá pre D. Ioane Popoviciu Deseanu — daca pana acum n'au facutu inca — a dá socóta publica despre acesti bani in diuariele natiunale, si acést'a a o face cu atât'a mai alesu me rogu, cà acést'a cu ocasiunea provocarii au si apromisu. — Iustinu *Popoviciu* mp.

= *Minunatu preotu.* Covasintiu 12 iuniu. In dí'a de rusalii, trecendu prin comun'a Galsia, intraiu la s. liturgia in biserica. Me cuprinse mirare vediendu pe preotulu Inatu Serbu, in vestmintele cuviincióse, siediendu pre unu scaunu in altariu si cetindu asia cu potucapía. Am vediutu episcopi si parinti fórte betrani tienendu liturgía, de la prestolu cu pietatea cuviintiósa, nu de pre scaune. Déca S. Sa se pórta cu atât'a nepesare catra cele sante, de la cine vor invetiá credinciosii reverinti'a cuviinciósa? — Petru *Anca* mp. locuitoriu in Covasintiu.

= *Care consistoriu ni-ar scí respunde?* Se ierotonira in Aradu duoi tineri, unulu se fie adminisiratoru, cel'a laltu capel anu, dar concursuri nu s'au publicatu. Óre cum, si in care consistoriu s'au otaritu a se ierotoní acesti tineri fora de concursu? — *Unu maguranu.*

= *Tipografii in Romania,* — precum le numera „Tipografulu Romanu“ — sunt trei dieci si dóue (32.)

= *Natiunalitatile in armat'a austriaca.* Rieger, corifeulu cehiloru, in cunoscutulu memorandu francescu ce i se atribue, socotesce armat'a Austro-Ungariei numai la 571.145 de ó meni, cari se impartu dupa nationalitate:

150.200 nemti,
116.000 boemi, moravi, slovaci,
70.500 magiari,
57.000 croati, serbi, dalmatini,
54.000 ruteni,
47.500 romani,
42.500 Poloni,
20.000 sloveni,
9.850 israeliti,
2.950 tiegani,
845 Armeni.

571.145 ómeni, e sum'a totale.

Reportu speciale despre resultatulu sortiturei efeptuite cu ocasiunea concertului arangiatu in 17 maiu a. c. st. n., in folosulu institutului romanu de fete infintiandu in Oradea-mare.

S'au sortitu 57 de cóle cu resultatulu urmatoriu:

(Continuare.)

Pe cól'a 23. colept. Antoniu *Venteru* au castigatu Ludoviciu Szücs unu pocalu de flori de la Linc'a Mezei si o tasa de la Sidoni'a Secasionu, mai departe Ormay Geiz'a unu tienetoriu de fidibus de la Irm'a Kiss.

Pe cól'a 8 colept. Ladislau *Bordatiu,* au castigatu Vasiliu Papp unu tienatoriu de sugari de la Dn'a lui Ludoviciu Hoványi si o marama femeiésca de la Dn'a Unterchircher, si Emericu Pálinkássy unu tienatoriu de tutunu de la Peppi Papp.

Pe cól'a 22 colept. Vasiliu *Benchisiu* au castigatu veduv'a lui Ladislau Vass unu etiu de cosutu de la Artemiu Siarcadi si Petru Domti'a 2 pocale de la Dnele Iosifu Ambrusiu si An'a Popoviciu.

Pe cól'a 21 colept. Vasiliu *Indrea* au castigatu Ioanu Indrea o parechia de circei de la Ermin'a P. Desseanu si Vasiliu Indrea unu etiu de argintu de la Paulin'a Romanu.

Pe cól'a 17 colept. Georgiu Fejér au castigatu Luis'a Ratiu unu cinsetiu de perina de la An'a Szabó si Mari'a Nicóra unu tienatoriu de zaharu de la Paulin'a Pellea. — Unu notatu de la Carolin'a Szabó.

O conatia si o tasa sub lampa de la Vilm'a Buday.

Pe cól'a 1 colept. Stefanu *Biltiu* au castigatu fundulu unu tienatoriu de flori de la Linc'a Mezey si o tasa sub pocale de la Emili'a Popescu.

Pe cól'a 50 colept. Ioanu *Papp* a castigatu fundulu o perina de fotelu de la Mari'a Budai si o perina de orologiu de la Antoni'o Ciceronescu.

Pe cól'a 34 colept. Gregoriu *Kóváry* au castigatu Petru Papp unu tienatoriu de tutunu de la Mari'a Mihailoviciu si Ioanu Bolcasiu o cosiara pendinte de la Veturi'a Romanu.

Pe cól'a 45. colept. Popu *Grideanulu* si Petru Piposiu au castigatu Gabrielu Chisiu unu portfoiu de la Elisabet'a Valceanu si Emiliu Bardosi unu etiu de la Elen'a Papp.

Pe cól'a 52 colept. Gabrielu *Borlanu* au castigatu fundulu o scatula de la Emili'a Nicoliciu si unu tienatoriu de tutunu de la Simeonu J o o.

Pe cól'a 53 colept. Ioane *Papp* au castigatu Antoniu Stetiu 2 manchette de luminariu de la Mari'a Papp si Vasiliu Papp o tetiuia de tutunu de la Ecaterin'a Vékony.

Pe cól'a 54 colept. Paulu *Papp* au castigatu Paulin'a Romanu unu tienatoriu de fidibus de la Corneli'a Lazaru si fundulu unu calamariu de la Linc'a Gitea.

Venitulu puru alu sortiturei specificate face 846 fl. 80 cr. v. a.

Afara de obieptele sortite mai are fundulu spre dispusetiune mai multe obiepte nesortite de asta data din caus'a netramiterei cóleloru impartite prin provincia si respeptive din lips'a altoru cóle implute, care obiepte au incursu de la urmatóriele Dómne generóse:

O cosiara de legatu, unu ornamentu de lampa si o tasa sub pocale de la *Ermin'a P. Desseanu.* — O perina de orologiu ornata, unu calamariu, unu stergatoriu de pene si o conaria galbena de la *Leontin'a Romanu.* — Unu aretatoriu de cetitu de la *Olg'a Misiciu.* — O scatula cu instruminte de circulu de la Dn'a *Mihaiu Stup'a.* — Unu apesatoriu de epistóle si o carticica de bilete de la *Paulin'a Romanu.* — Unu servitiu de teia de la *Berth'a Papp* si *Pappszilányi.* — Trei cintetia de perina de la *Emili'a Maniu.* — *Elisabet'e Papp* o tasa de lana. — O parechia de ornaminte de luminariu de la *An'a Ratiu.* — O perina de orologiu de la *Elen'a Papp.* — Unu vasu de apa santita de la *Teresia Veiterschütz.* — Dóue parechi ornaminte de luminariu de la *Paulin'a Pichler.* — O scatula de la *Eleonora Kutiák.* — O cosiára de margele de la *An'a Treiss.* — Dóue pocale de flori de la *Mari'a Draganu.* — O parechia de papuci de la *Veturi'a Romanu.* — O cosiéra de smucu de la *Linc'a Gitea.* — Unu tienatoriu de smucu de la *Ermin'a Farkas.* — Unu portfoiu de la cineva. — Unu tipu ornitu de la Dnisiorele *Cornelia* si *Valeri'a Papp.* — O parechia ornaminte de luminariu de la *Ecaterin'a Vékony.* — O scatula formatu de albumu de la *Dnisióra Pfeiffer.* — Dóue pocale de la *Beniamimu Szalay.* — O mesutia de cosutu de la *Vasiliu Indrea.*

Atatu obieptele acestea câtu si cele recastigate se vor sortí in favórea institutului indata ce vom primí tóte cólele umplute si ni va succede a umple si altele recerinde; — terminalu se va aduce la cunoscinti'a onoratului publicu pe calea jurnalistica.

In urma premitiendu ace'a, cumca si ... cót'a generale atâtu despre sumele parte neincasate, parte numai subscrise cu obligatiune e membri fundatori câtu si despre venitulu concertului arangiatu se va dá onoratului publicu câtu de curundu; subscrisulu comitetu arangiatoriu si-implinesce detorinti'a cea mai placuta si nobila candu esprime cea mai fierbinta multiemita si recunoscintia meritata tuturoru oferitoriloru marinimosi, coleptanteloru si coleptantiloru, contribuitóreloru si contribuitoriloru generosi pentru sucursulu nobilu si pretiosu, rogandu pe fie-care romanu bine semtietoriu se nu ni denege neci de acum nainte decursulu generosu ci si cu abnegatiunea propria se nesuimu a realisá idei'a sublima, de interesu mare si curatu natiunale.

Comitetulu arangiatoriu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de suplentu la statiunea invetiatorésca din comun'a Bocsi'a romana din datulu de josu pana in finea lui Juniu 1870 prin acést'a se deschide concursu.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt in bani gata 80 fl., in naturalie 10 meti de grâu, 10 de cucuruzu si 2 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a produce urmatóriele documinte.

1. Atestatu de calificatiune de la venerabilulu consistoriu.

2. Testimoniu despre absolvirea cursulu pedagogicu din Aradu.

3. Testimoniu despre studiele pregatitórie inainte de intrare in Institutulu pedagogicu.

4. Atestatatu de botezu si despre moralitate.

Recursele astteliu adjustate si adresate catra comitetulu parochialu voitorii de a ocupá acestu postu le vor substerne D. Protopresbiteru Jacobu Popoviciu in Oravitia.

Bocsia romana, in 17 maiu 1870.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoirea mea:

Jacobu *Popoviciu,*

2—3 Protopresviterulu Oravitiei.

Concursu.

La cererea parocului din *Budurés'a* Teodoru Popoviciu in protop. *Meziadului,* se deschide Concursu pentru o capelania, care va fi de ajutoriu numai a celuiasi preotu, si a caruia salariu anuale va fi dupa intielegere.

Doritorii de a acupá acésta capelania sunt poftiti recursurile loru pana in 25. Juniu a. c. provediute cu atestatele necesarie a trimite catra subscrisulu comitetu.

Comitetulu parochialu din Burdurésa.

Cu scirea si invoirea mea:

(3—3) Petru *Sabo* mp.
protop.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa inscintiarea telegrafica din 17 juniu.)

Imprum. de statu convertatu cu 5% 59.85 Imprum. natiunalu 68.40 Actiunile decreditu 255.20; — sortiurile din 1860: 95.20 sortiurile din 1864: 115.25; Oblegatiunile desarcinarii de pamentu, cele ung. 80.—; banatice 79.—; transilv. 77.75 bucovin. 73.50 argintulu 116.75; galbenii 5.69 napoleonii 9.49.

In tipografia lui EM. BARTALITS.

Editoru si redactoru respundietoriu: GIORGIU POPA (POP